

POSTANOWIENIE

Dnia 3 listopada 2010 roku

Sąd Apelacyjny w Katowicach II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący-Sędzia: SA Elżbieta Mieszczkańska

Sędziowie: SA Mirosław Ziąja (spr.)

SA Robert Kirejew

Protokolant: Bożena Drzymalla

przy udziale **Prokuratora Prokuratury Apelacyjnej Janusza Konstantego**

po rozpoznaniu w sprawie przeciwko S. B.

podejrzanemu o przestępstwo z art. 299 § 1 i 5 k.k. w zw. z art. 12 k.k. oraz z art. 273 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

zażalenia wniesionego przez obrońcę podejrzanego

na postanowienie Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 20 września 2010 roku – sygn. akt XXI Kp 275/10

w przedmiocie przedłużenia stosowania tymczasowego aresztowania

na podstawie art. 437 § 1 i 2 k.p.k.

p o s t a n a w i a

- zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób, że z podstawy prawnej orzeczenia wyeliminować przepis art. 258 § 1 pkt 2 k.p.k.;
- w pozostałym zakresie zaskarżone postanowienie utrzymać w mocy.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 20 września 2010 roku Sąd Okręgowy w Katowicach przedłużył stosowanie środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania wobec S. B., aresztowanego na mocy postanowienia Sądu Rejonowego Katowice – Wschód w Katowicach z dnia 30 marca 2010 roku, sygn. akt III Kp 21/10, do dnia 28 listopada 2010 roku.

Zażalenie na to postanowienie złożył obrońca podejrzanego, zarzucając:

- błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę postanowienia, polegający na stwierdzeniu, że zachodzą przesłanki do dalszego stosowania wobec podejrzanego S. B. środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania, podczas gdy zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie pozwala na przyjęcie takiego stanowiska;
- obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na treść zaskarżonego postanowienia, a mianowicie:

- art. 94 § 1 pkt 5 k.p.k., poprzez niewystarczające uzasadnienie orzeczenia, a w szczególności ogólnikowe przytoczenie podstaw zastosowania tymczasowego aresztowania wobec podejrzanego oraz nie odniesienie treści uzasadnienia do jego indywidualnej sytuacji procesowej;
- art. 257 § 1 k.p.k., poprzez nieuwzględnienie zasady ultima ratio, która przemawia za odmową przedłużenia stosowania tymczasowego aresztowania, gdy wystarczającym byłoby zastosowanie innych środków zapobiegawczych;
- art. 258 § 1 pkt 2 k.p.k., poprzez przyjęcie, iż zachodzi obawa podejmowania przez podejrzanego działań zmierzających do utrudniania postępowania karnego, pomimo, iż świadkowie oraz wszyscy podejrzani zostali już przesłuchani na etapie postępowania przygotowawczego, jak i został zabezpieczony cały materiał dowodowy, na który powołuje się prokurator;
- art. 258 § 2 k.p.k., poprzez przyjęcie, iż z uwagi na surowość grożącej oskarżonemu kary zachodzi obawa, iż będzie on próbował zakłócić prawidłowy tok postępowania.

Stawiając tak opisane zarzuty skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez uchylenie zastosowanego wobec podejrzanego środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania, ewentualnie o zmianę środka zapobiegawczego na łagodniejszy.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie obrońcy podejrzanego jest niezasadne i nie zasługuje na uwzględnienie, aczkolwiek wobec trafnego zakwestionowania przez skarżącego przesłanki z art. 258 § 1 pkt 2 k.p.k., przepis ten należało wyeliminować z podstawy prawnej orzeczenia.

W ocenie Sądu Apelacyjnego ustalenia faktyczne i prawne dokonane przez sąd I instancji są prawidłowe i znajdują potwierdzenie w zebranych materiale dowodowym, zaś kontrola odwoławcza nie wykazała, aby Sąd Okręgowy dopuścił się naruszenia prawa procesowego i błędów w ustaleniach faktycznych mających wpływ na treść wydanego rozstrzygnięcia.

Polemikę z ustaleniami sądu w zakresie istnienia dużego prawdopodobieństwa popełnienia przez podejrzanego zarzucanych mu czynów podjął jego obrońca, jednak okazała się ona nieprzekonująca, zwłaszcza, że skarżący nie naprowadza żadnej merytorycznej argumentacji, ograniczając się do stwierdzenia, że „zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie pozwala na przyjęcie takiego stanowiska”.

Wbrew temu co twierdzi obrońca podejrzanego sprawstwo S. B. zostało w dużym stopniu uprawdopodobnione zebranych w sprawie materiałem dowodowym, przede wszystkim w postaci wyjaśnień współpodejrzanych, zeznań świadków oraz dowodów w postaci dokumentów.

Obrońcy nie udało się również podważyć zasadności przyjęcia przez sąd a quo, występowania w sprawie przesłanki szczególnej stosowania tymczasowego aresztowania, jaką jest grożąca podejrzanemu S. B. surowa kara. Przypomnieć należy, że podejrzany stoi pod zarzutem popełnienia dwóch przestępstw z art. 299 § 1 i 5 k.k. w zw. z art. 12 k.k. oraz z art. 273 k.k. w zw.

z art. 12 k.k., przy czym pierwsze z wymienionych przestępstw zagrożone jest karą spełniającą kryterium, o którym mowa w art. 258 § 2 k.p.k.

Rodzaj zarzucanych podejrzanemu przestępstw w połączeniu z ustawowym zagrożeniem karą oraz rzutującą na stopień społecznej szkodliwości czynów wartością środków płatniczych, w przenoszeniu których miał uczestniczyć i pomagać podejrzany (28.946.037,00 złotych) pozwala przypuszczać, że może mu realnie grozić surowa kara. Przewidywana możliwość wymierzenia surowej kary mogłaby zaś stymulować podejrzanego do podejmowania działań

zmierzających do utrudniania postępowania, co stanowi podstawę do podjęcia przez sąd działań zapobiegających tego typu zachowaniom, właśnie poprzez stosowanie tymczasowego aresztowania.

Wskazać w tym miejscu należy, że określona przez ustawodawcę w przepisie art. 258 § 2 k.p.k. przesłanka stosowania tymczasowego aresztowania opiera się na założeniu, że oskarżony może podejmować próby zakłócenia prawidłowego toku postępowania, gdy spodziewa się orzeczenia względem siebie surowej kary i nie wymaga wykazywania, że zachodzą inne szczególne okoliczności uzasadniające obawę, iż będzie utrudniać postępowanie (por. post. SN z dnia 12 marca 2009 roku WZ 15/09). W razie ustalenia zatem, że podejrzanemu realnie grozi surowa kara pozbawienia wolności, koniecznym staje się przyjęcie przewidzianego w art. 258 § 2 k.p.k. domniemania, w formie uzasadnionej obawy podejmowania ze strony podejrzanego działań mających na celu destabilizację procesu.

Słuszny okazał się natomiast zarzut naruszenia przez sąd I instancji przepisu

art. 258 § 1 pkt 2 k.p.k. Sąd odwoławczy nie podziela wyrażonego tak we wniosku prokuratora o przedłużenie tymczasowego aresztowania, jak w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia stanowiska, iż sam fakt, że podejrzany w dniu 9 kwietnia 2010 roku usiłował przekazać swojemu obrońcy, adw. Ł. W., nielegalną korespondencję czyni realną obawę podejmowania przez niego działań opisanych w art. 258 § 1 pkt 2 k.p.k. Redakcja przepisu art. 258 § 1 pkt 2 k.p.k. jednoznacznie wskazuje na bezprawność podejmowanych działań w celu utrudniania postępowania karnego. W tym kontekście nie budzi najmniejszych wątpliwości tut. Sądu, iż próba przekazania przez tymczasowo aresztowanego podejrzanego, w trakcie widzenia z obrońcą, korespondencji, jako pozostająca w sprzeczności z przepisami kodeksu karnego wykonawczego była bezprawna. ***Dokonując oceny, czy zachodzi uzasadniona obawa, że oskarżony (podejrzaný) będzie nakłaniał do składania fałszywych zeznań lub wyjaśnień, albo w inny bezprawny sposób utrudniał postępowanie karne, w przypadku podjęcia próby nielegalnego przekazania korespondencji, nie można tracić z pola widzenia treści tejże korespondencji.***

W niniejszej sprawie jej analiza tymczasem (k. 13 tomu osobowego, dot. S. B.) prowadzi do wniosku, że zawiera ona tylko i wyłącznie zalecenia dotyczące prowadzenia działalności gospodarczej oraz załatwienia pilnych spraw, takich jak wynajęcie koparki, zapłacenia za naprawę aut, rozliczenia cysterny, czy przeprowadzenia remontu domu. Z uwagi na powyższe Sąd Apelacyjny uznał, że brak podstaw do przyjęcia, iż wobec podejrzanego realna jest obawa matactwa procesowego. Z uwagi na powyższe zaskarżone orzeczenie wymagało zmiany poprzez wyeliminowanie przepisu art. 258 § 1 pkt 2 k.p.k. z podstawy prawnej orzeczenia.

Na marginesie należy zauważyć, że wbrew supozycjom skarżącego, zawartym w uzasadnieniu wniesionego środka odwoławczego, podstawą uznania przez sąd

I instancji, iż wobec podejrzanego aktualna jest obawa matactwa z art. 258 § 1 pkt 2 k.p.k. było tylko i wyłącznie opisane wyżej zachowanie podejrzanego, w postaci próby przekazania nielegalnej korespondencji. Z motywów postanowienia w żaden sposób nie wynika, aby sąd uznał, że obawę matactwa procesowego czyni realną fakt, że podejrzany nie przyznał się do dokonania zarzucanych mu czynów. Nie budzi przy tym najmniejszych wątpliwości, iż korzystanie przez podejrzanego z przysługujących mu uprawnień, nawet jeśli nie ułatwia to postępowania karnego, nie może być traktowane ani jako rodzące uzasadnioną obawę nakłaniania do fałszywych zeznań czy wyjaśnień, ani jako inny bezprawny sposób utrudniania postępowania karnego. Tego rodzaju bezprawnych posunięć nie można bowiem domniemywać, a tym bardziej wnioskować o możliwości ich zaistnienia na podstawie postawy podejrzanego, będącej realizacją przysługujących mu uprawnień procesowych.

Chybiony okazał się również zarzut naruszenia art. 257 § 1 k.p.k., jako że cytowany przepis, zawierający jedynie ogólną zasadę postępowania w ogóle nie może być podstawą zażalenia. Wykazanie, że w toku postępowania w przedmiocie tymczasowego aresztowania doszło do naruszenia dyrektywy minimalizacji środków zapobiegawczych, wedle której tymczasowe aresztowanie stosowane powinno być jako ultima ratio, wymaga wskazania uchybień konkretnych przepisów służących realizacji tej dyrektywy. Ponadto w orzecznictwie ugruntowany jest pogląd, że

w przypadku, gdy podstawą stosowania tymczasowego aresztowania jest przepis art. 258 § 2 k.p.k. nie jest konieczne uzasadnianie negatywnej okoliczności, dlatego nie uznano za wystarczające zastosowanie innego środka zapobiegawczego, a więc

nie zachodzi tu naruszenie treści art. 257 § 1 k.p.k. (vide np. Postanowienia Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 22.12.2008 roku, II AKz 941/08 oraz z dnia 15.05.2002 roku, II AKz 453/02). Wskazać w tym miejscu należy również, że jeśli sąd stwierdził, że jedynie dalsze stosowanie tymczasowego aresztowania w prawidłowy sposób zabezpieczy tok tego postępowania, to znaczy, że jednoznacznie dał wyraz temu, iż nie widzi innej – niż areszt – formy skutecznego jego zabezpieczenia.

Niezasadny okazał się wreszcie zarzut naruszenia przez sąd art. 94 § 1 pkt 5 k.p.k. poprzez „niewystarczające uzasadnienie orzeczenia”. Postanowienie o zastosowaniu, jak i przedłużeniu środka zapobiegawczego powinno zawierać uzasadnienie (art. 94 § 1 pkt 5 k.p.k.), w którym – zgodnie z art. 251 § 3 k.p.k. – rzytacza się dowody świadczące o popełnieniu przez oskarżonego przestępstwa oraz okoliczności wskazujące na istnienie podstawy i konieczność zastosowania tego środka. Wszystkie te elementy zawiera zaskarżone orzeczenie, zaś wobec faktu, że skarżący nie wskazał, których elementów w uzasadnieniu brak, przeto bardziej szczegółowe odniesienie do sformułowanego zarzutu okazało się niemożliwe.

Mając na uwadze powyższe, nie znajdując powód do uchylenia lub zmiany stosowanego środka zapobiegawczego, orzeczono jak w sentencji.

Z.

Odpis postanowienia doręczyć:

- podejrzanemu z pouczeniem, że jest prawomocne;
- obrońcom podejrzanego.

Katowice, dnia 3 listopada 2010 roku.